

Motion till riksdagen 2013/14:C447

av **Veronica Palm m.fl. (S)**

Konsumentpolitik

Innehållsförteckning

Förslag till riksdagsbeslut	2
Motivering.....	2
Konsumentpolitiskt mål	2
Sms-lån (snabblån).....	3
Begränsa avtalstiden för mobil- och internetabonnemang	4
Skriftlig underskrift vid handel på distans.....	4
Okej-register för säljsamtal till mobiltelefoner	4
Skydd för småföretagare	5
Reklam riktad till barn	5
Könsdiskriminerande reklam	6
Konsumentvägledning.....	6
Överskuldssättning	6

Fel! Okänt namn på

Förslag till riksdagsbeslut

1. Riksdagen beslutar att ersätta målet för området konsumentpolitik med det mål och de delmål som förs fram i motionen.
2. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om sms-lån (snabblån).
3. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att alla försäljare inom handel på distans bör erbjuda skriftlig underskrift om kunden begär det.
4. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om säljsamtal till mobiltelefoner.
5. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om skydd för småföretag mot bluffakturor.
6. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att begränsa avtalstiden för mobil- och internetabonnemang till högst ett år.
7. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om reklam riktad till barn.
8. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om könsdiskriminerande reklam.
9. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om konsumentvägledning.
10. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om överskuldssättning.

Motivering

Konsumentfrågorna berör alla. Med ständigt nya varor och tjänster att köpa och konsumera vill vi underlätta för människor att vara aktiva konsumenter, handla medvetet och bidra till en mer hållbar konsumtion.

Vi anser att alla konsumenter måste ges goda förutsättningar att kunna fatta rätt beslut utifrån vad de önskar köpa samt eventuellt avstå från att köpa. För det krävs att konsumenternas makt stärks, att informationen till konsumenten ökar och att kunskaperna hos den enskilde konsumenten blir större.

Konsumentpolitiskt mål

Vi menar att det är nödvändigt att vidga det konsumentpolitiska målet för att bättre svara upp mot de ambitioner vi har på detta område. Vi föreslår följande mål och delmål.

Förslag till mål:

- ? Trygga konsumenter som handlar hållbart.

Förslag till delmål:

- ? Konsumentskyddet är på en hög nivå och tillgängligt för alla.
- ? Medvetna och kunniga konsumenter hushållar med egna och gemensamma resurser.
- ? Producenter och övriga näringsidkare tar sitt ansvar gentemot konsumenterna.

Sms-lån (snabblån)

I dagens samhälle kan man mycket lättvindigt komma över krediter. Det kan exempelvis göras genom sms-lån (snabblån). Antalet obetalda sms-lån som kommer till Kronofogden ökade under 2012. Nästan 54 000 obetalda sms-lån kom in till myndigheten förra året, en ökning med 62 procent jämfört med 2011.

Det är många unga som tar dessa snabblån och antalet ökade mellan år 2011 och 2012. För att öka kunskapen och minska risken för unga att fastna i en neråtgående spiral med skulder och växande krediter är det angeläget att informationsmaterial tas fram som riktar sig till ungdomar. Materialet ska kunna användas i undervisningen i skolan.

Kvinnor har i lägre omfattning än män krediter av olika slag, men 2010 var det första gången kvinnornas procentuella andel av de obetalda sms-lånen översteg 50 procent. De vanligaste orsakerna till att kvinnor tar ett sms-lån är för att köpa dagligvaror, köpa till barnen och betala andra skulder.¹

Att starta sms-låneverksamhet är idag alltför enkelt. Finansinspektionen registrerar namnen på snabblåneföretagen och gör vissa kontroller på lämplighet, men i övrigt kontrolleras inte verksamheten. I dag krävs tillstånd endast för de verksamheter som kombinerar utlåningsverksamhet med inlåning. Det anser vi socialdemokrater är oacceptabelt.

Därför menar vi att konsumentkreditlagen ska moderniseras genom att alla finansiella institutioner som erbjuder krediter till konsumenter ska stå under Finansinspektionens tillsyn samt att tillstånd för verksamhet ska kunna dras in. Detta är också något som regeringen lovat lägga konkreta förslag kring.

Utöver detta anser vi att ett antal ytterligare åtgärder kan komma att krävas för att komma tillrätta med de avarter som finns inom branschen. Till exempel krävs en bättre kreditprövning och en mera ansvarsfull kreditgivning. En ångerrätt på sms-lån kan vara berättigad. Även begränsningar vad gäller att använda Kronofogden för indrivning av skulder som beviljats efter obefintlig eller starkt bristfällig kreditgivning bör kunna prövas.

¹ Kronofogden.

Fel! Okänt namn

Begränsa avtalstiden för mobil- och internetabonnemang

Konsumentverket har på regeringens uppdrag undersökt mobilmarknaden. Undersökningen tydliggör en rad brister. 37 procent klagar på priset och 35 procent på försäljningsmetoderna. En dryg fjärdedel ogillar avtalsvillkoren och anser att informationen är dålig eller att villkoren ändras. Bara 27 procent tycker att det är lätt att jämföra olika sorters abonnemang.²

Mobilmarknaden är föränderlig och produkterna utvecklas rekordsnabbt. 24 månaders abonnemang, som många gånger används idag, är lång tid. På två år kan mycket hända.

Kunderna ska inom rimlig tid kunna bli av med dyra och dåliga tjänster. Därför är det angeläget att begränsa avtalstiden för mobil- och internetabonnemang till högst ett år.

Skriftlig underskrift vid handel på distans

Telefonförsäljning blir allt mer utbredd. Det förekommer att påtryckande metoder används. Ofta omgärdas försäljningen av osäkerhet om vad som egentligen gäller. I samband med exempelvis telefonförsäljning kan det vara osäkert om det har ingåtts ett avtal eller ej. För att bekräfta köpet räcker det med en inspelning. Det kan leda till att människor tvingas betala för varor som de inte efterfrågat.

För handel på distans, som postorder-, telefon- och hemförsäljning, är det ångerrätt för privatpersoner i 14 dagar. Det är bra, men det innebär ofta en ansträngning för att få köpet upphävt och företaget att ta tillbaka varan.

Konsumentens rätt bör därför stärkas vid telefonförsäljning. Således bör alla försäljare, för handel på distans, erbjuda en skriftlig underskrift om kunden uttryckligen begär det.

Okej-register för säljsamtal till mobiltelefoner

Mobiltelefonanvändare ska känna sig trygga med att inte behöva överösas med ovälkomna säljsamtal när som helst. Mobilen är till skillnad från den fasta telefonen något som man bär med sig överallt och därmed är man alltid exponerad för telefonsamtal. När nu branschen för telefonförsäljning ändrar sina riktlinjer och tillåter säljsamtal till mobiltelefoner krävs åtgärder för att skydda den enskilda konsumenten. Branschen bör därför ta ansvar för att tillsammans med andra aktörer och intressenter upprätta ett okej-register, där den enskilda kunden lämnar sitt medgivande till att ta emot säljsamtal. I det fall detta inte kan ske på frivillig väg bör en lagstiftning kunna övervägas.

² Konsumentverket.

Vi kan även konstatera att respekten för dem som anslutit sig till Nix-Telefon alltför ofta saknas. Personer blir uppringda trots att de undanbett sig denna typ av samtal genom att ansluta sig till Nix-Telefon. Även här hoppas vi att branschen tar sitt ansvar för att komma tillrätta med de avarter som finns.

Skydd för småföretagare

Bluffakturor ökar lavinartat. Problemet med bluffakturor är större än någonsin för Sveriges företagare. I landet som helhet registrerades 5 822 anmälningar om bedrägerier med falska fakturor under det första halvåret 2012. Motsvarande period 2013 ökade anmälningarna till 8 398. Det är den högsta siffran för årets första sex månader sedan Brå började arbeta med den här statistiken år 2004.³ Tusentals svenska småföretag drabbas av dessa försök till bedrägeri.

Många företagare blir oroliga och betalar av rädsla för att riskera att hamna ”i något register”, då det förekommer att bedragarna lämnar ärendet vidare till ett inkassoföretag eller Kronofogdemyndigheten.

Svensk lagstiftning klumpar ihop alla företag. Enmansföretag behandlas på samma sätt som stora företag. Småföretagares situation är i många avseenden jämförbar med enskilda konsumenters. Ofta saknar de resurser som krävs för att bemöta felaktiga krav från exempelvis telefonförsäljare.

Bluffakturor kopplas ofta till organiserad brottslighet och det är skrämmande om denna utveckling tillåts eskalera. Det är mycket angeläget att våra småföretagare känner sig trygga med lagstiftningen.

Det behövs mer kunskap om hur bluffakturorna ska stoppas, men det finns konkreta åtgärder som kan prövas redan nu.

En konsument som köper en vara via telefon, internet eller postorder har enligt distans- och hemförsäljningslagen 14 dagars ångerrätt. Någon motsvarande lagstadgad ångerrätt för näringsidkare finns däremot inte. Företagare kan inte heller ansluta sig till Nix-Telefon.

Regeringen bör ta initiativ till en översyn av lagstiftningen i syfte att stärka skyddet och underlätta för landets småföretagare.

Reklam riktad till barn

Idag är det förbjudet med tv-reklam och direktadresserade utskick till barn under 16 år.

Det har tillkommit nya kanaler för att nå barnen. Mobiltelefoner används idag inte bara för att ringa utan man kan även beställa ringsignaler, logotyper, ladda ner musik med mera. Dessa tjänster kan fås utan att någon kontroll görs om beställaren är underårig. Samma sak gäller på internet där marknadsföring försöker maskera sig som spel och underhållning. Det finns lagar och regler

³ Brå.

Fel! Okänt namn på

men de kringgås ofta vilket medför att minderåriga utsätt för reklam som de egentligen inte ska utsättas för.

Vi anser därför att regeringen bör ge konsumentverket i uppdrag att fortlöpande följa upp reklam som riktar sig till barn samt att övervaka att lagar och riktlinjer följs vid marknadsföring som riktar sig till barn.

Könsdiskriminerande reklam

Reklam som förmedlar en könsstereotyp bild till vuxna, barn och ungdomar är inte önskvärd i ett samhälle som strävar efter ökad jämställdhet mellan könen och alla människors lika värde.

Idag ligger möjligheten att motverka könsdiskriminerande reklam i händerna på branschens egen förmåga till självsanering. Vi socialdemokrater anser att det finns stora brister i denna förmåga. Därför vill vi återuppta beredningen av betänkandet från utredningen om könsdiskriminerande reklam och därefter överväga förslag till lagstiftning.

Konsumentvägledning

Konsumentverket har ingen rådgivning till enskilda konsumenter. Rådgivningen till den enskilde konsumenten ska kommunernas konsumentvägledare stå för. De flesta kommuner i Sverige har en konsumentvägledare, men inte alla. Det är upp till varje kommun att besluta om kommuninvånarna ska ha tillgång till konsumentvägledare eller inte. Vi anser att det är viktigt att alla invånare har tillgång till konsumentvägledning i sin kommun eller att den erbjuds kommuninvånarna i samarbete med andra kommuner.

Konsumentvägledningen måste också utvecklas. I dagens informations-samhälle sker allt fler kontakter och handel på nätet. Då är det en naturlig utveckling att också erbjuda konsumentvägledning på nätet. I regeringens utredning, om framtidens konsumentstöd, föreslås att en tydlig ingång till konsumentstödet skapas genom en gemensam internetjänst. Detta välkomnar vi. Det är angeläget att dagens konsumentrådgivning utvidgas med en konsumentvägledning på internet.

Överskuldssättning

Vi har många överskuldssatta i Sverige. Gruppen pensionärer ökar bland överskuldssatta och ingen vet hur många barn som lever med evighetsgäldenärer. Detta är ett stort problem både för enskilda och för samhället som helhet. Vi måste både arbeta förebyggande mot överskuldssättning och skapa förutsättningar för människor att ta sig ur skuldfällan när de väl hamnat där.

Efter påtryckning från oppositionen har regeringen tillsatt en särskild utredare som ska föreslå åtgärder som förbättrar möjligheterna för dem som har rätt till skuldsanering att också få det. Kravet på kvalificerad insolvens och

Fel! Okänt namn på

längden på betalningsplanen ska då utredas. Utredningen har dragits i långbänk av regeringen och måste påskyndas. Det är viktigt att ett förslag kan behandlas av riksdagen så snart som möjligt.

Stockholm den 4 oktober 2013

Veronica Palm (S)

Carina Ohlsson (S)

Jonas Gunnarsson (S)

Yilmaz Kerimo (S)

Hillevi Larsson (S)

Katarina Köhler (S)

Lars Eriksson (S)